

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 10 stycznia 2023 r.

Sąd Rejonowy Poznań – Nowe Miasto i Wilda w Poznaniu, Wydział V Cywilny w składzie:

Przewodniczący: sędzia Lidia Mierzyńska

Protokolant: Magdalena Waligóra

po rozpoznaniu na rozprawie w dniu 06 grudnia 2022 r. w P.

sprawy z powództwa

(...) z siedzibą w M. V. (...)

przeciwko

J. B.

o zapłatę

1. oddała powództwo,
2. kosztami postępowania obciąża powoda i na tej zasadzie zasądza od powoda na rzecz pozwanego kwotę 900 zł.

sędzia Lidia Mierzyńska

UZASADNIENIE

Pozwem złożonym w dniu 28 kwietnia 2021 r. powód (...) z siedzibą w M. V. (...) wniósł o zasądzenie od pozwanego J. B. kwoty 4.372,33 zł wraz z odsetkami w wysokości odsetek maksymalnych za opóźnienie od kwoty 4.115,25 zł od dnia 1 lipca 2020 r. do dnia zapłaty oraz kosztami postępowania, w tym kosztami zastępstwa procesowego, według norm przepisanych.

W uzasadnieniu powód wskazał, że dochodzona pozwem wierzytelność wynika z umowy pożyczki nr (...), zawartej w dniu 25 września 2019 r. przez pozwanego z pożyczkodawcą – (...) Sp. z o.o. z siedzibą w W.. Pozwany nie spłacał pożyczki, wobec czego pożyczkodawca wypowiedział umowę. Roszczenie stało się wymagalne z dniem 30 czerwca 2020 r. Czynną legitymację procesową powód wywodził z umowy poręczenia z dnia 07 marca 2019 r.

Na kwotę dochodzoną pozwem składają się:

- należność główna 1.969,94 zł,
- odsetki umowne w kwocie 257,08 zł,
- opłaty w kwocie 550 zł oraz
- prowizje w kwocie 1.595,31 zł.

W odpowiedzi na pozew z dnia 8 grudnia 2021 r. pozwany J. B. wniósł o oddalenie powództwa oraz zasądzenie od powoda kosztów procesu, w tym kosztów zastępstwa procesowego wg norm przepisanych.

Pozwany zakwestionował czynną legitymację procesową powoda. Zaprzeczył by, pożyczkodawca skorzystał z poręczenia oferowanego przez powoda, zaś powód wypłacił mu kwotę poręczenia i tym samym pokrył zobowiązanie pozwanego wynikające z umowy pożyczki. Pozwany zakwestionował nadto ważność umowy poręczenia, jak również zarzucił, że powód nie był osobiście odpowiedzialny za dług pozwanego, w związku z czym nie nabył wierzytelności na podstawie art. 518 k.c. Odnosząc się natomiast do umowy pożyczki, pozwany wskazał, że nieważne i bezskuteczne są te jej postanowienia, które statuują obowiązek uiszczenia opłaty prowizyjnej i przygotowawczej. W konsekwencji pozwany zaprzeczył, by w dacie wypowiedzenia posiadał zadłużenie uzasadniające dokonanie wypowiedzenia. Pozwany zaprzeczył również, by wypowiedzenie zostało poprzedzone – zgodnie z § 8 ust. 8 umowy pożyczki - wezwaniem do zapłaty.

Sąd ustalił następujący stan faktyczny:

W dniu 7 marca 2019 r. powód (...) (Poręczyciel) zawarł z (...) Sp. z o.o. z siedzibą w W. (Wierzyciel) umowę poręczenia (dalej: Umowa).

Zgodnie z pkt 2.1. – 2.5 Umowy w celu zabezpieczenia ryzyka niewypłacalności kredytowej Klientów, wynikającego z pożyczek udzielonych Klientom przez Wierzyciela na podstawie umów pożyczek, Poręczyciel zobowiązał się udzielić poręczeń Wierzycielowi, a Wierzyciel zobowiązał się do uiszczania opłaty poręczeniowej za każdą pożyczkę objętą poręczeniem udzielonym przez Poręczyciela.

Strony postanowiły, że w każdym przypadku udzielenie poręczenia Wierzycielowi zostanie potwierdzone Potwierdzeniem Poręczenia dostarczonym Wierzycielowi przez Poręczyciela.

Każde Poręczenie będzie stanowić niezależne, nieodwołalne zobowiązanie Poręczyciela do wypłacenia Wierzycielowi Kwot niespłaconych ilekroć pożyczka zostanie uznana za Pożyczkę niespłaconą.

Udzielając poręczeń na podstawie Umowy, Poręczyciel przyjmuje na siebie odpowiedzialność za zobowiązania Klienta wynikające z umów pożyczek w ramach odpowiedniej Maksymalnej Kwoty Poręczenia.

Strony zdefiniowały w Umowie „Potwierdzenie poręczenia” – tj. dokument potwierdzający poręczenie udzielone przez Poręczyciela w odniesieniu do każdej pożyczki wskazanej w odpowiednim oświadczeniu, zaś „data wejścia w życie poręczenia” datę sporządzenia przez Poręczyciela odpowiedniego potwierdzenia poręczenia. Wreszcie, samo „Poręczenie” oznacza umowę poręczenia w rozumieniu art. 876 i n. k.c. , stanowiącą zobowiązanie poręczyciela wobec wierzyciela do wykonania zobowiązań pieniężnych wynikających z odpowiedniej umowy pożyczki w przypadku, gdy klient nie wykonuje obowiązków wynikający z umowy, a pożyczka zostanie uznana przez wierzyciela za niespłaconą (pkt 1.1 umowy).

W pkt 4.2.1 Umowy wskazano, że każde oświadczenie zawiera w odniesieniu do każdej pożyczki, której wierzyciel żąda objęciem poręczeniem, numer referencyjny pożyczki lub bazowej umowy pożyczki, datę bazowej umowy pożyczki, łączną kwotę do zapłaty w ramach tej pożyczki na dzień oświadczenia, łączną kwotę zaliczki w ramach tej pożyczki, opłaty zbiorcze w ramach tej pożyczki, opłatę poręczeniową płatną na rzecz poręczyciela za tę pożyczkę. Zawiadomienie o poręczeniu ma zawierać m.in. kwotę niespłaconą w odniesieniu do każdej pożyczki w przypadku, której wykonano poręczenie (pkt. 4.3.1.1). Poręczyciel ma obowiązek dostarczyć Wierzycielowi (pocztą lub drogą elektroniczną) pisemne potwierdzenie poręczenia w ciągu 5 dni roboczych od daty dostarczenia poręczenia (pkt. 5.1), każde potwierdzenie poręczenia zostanie sporządzone w formie wskazanej w załączniku nr 4 (wzór potwierdzenia poręczenia) do niniejszej umowy i będzie zawierać dane dotyczące daty wejścia poręczenia w życie, daty wygaśnięcia poręczenia, poręczenie udzielone przez poręczyciela na rzecz wierzyciela na podstawie niniejszej umowy będzie skuteczne od daty wejścia w życie poręczenia (pkt. 5.2-5.3).

W pkt. 8.2 Umowy strony w celu uniknięcia wątpliwości wskazały, że potwierdzenie subrogacji nie stanowi cesji praw w rozumieniu art. 509 k.c.

dowód: poświadczona za zgodność z oryginałem kopia umowy z 7 marca 2019 r. - k. 34-43

W dniu 25 września 2019 r. pozwany J. B. zawarł z (...) Sp. z o.o. z siedzibą w W. umowę pożyczki nr (...). Całkowita kwota pożyczki wynosiła 3.500 zł, opłata przygotowawcza – 550 zł, prowizja- 2.942,81 zł, zaś odsetki umowne- 257,56 zł.

Umowa została zawarta na okres 130 tygodni począwszy od 4 października 2019 r.

dowód: poświadczona za zgodność z oryginałem kopia umowy z 25 września 2019 r. z zał. - k. 22-32, poświadczona za zgodność z oryginałem kopia wniosku z 25 września 2019 r. - k. 19-21

W dniu 26 września 2019 r. (...) Sp. z o.o. przelał na rachunek pozwanego kwotę 3.500 zł.

dowód: potwierdzenie przelewu– k. 33.

W dniu 15 lutego 2020 r. (...) Sp. z o.o. sporządził pismo adresowane do pozwanego, w którym zawarł oświadczenie o wypowiedzeniu umowy pożyczki nr (...) z dnia 26 września 2019 r., na podstawie § 5 ust 5 tejże umowy. Jako kwotę należną do zapłaty wskazano 5.885,01 zł.

dowód: pismo z dnia 15 lutego 2020 r. wraz z kserokopią dowodu nadania – k. 56- 58.

W piśmie z dnia 30 października 2020 r. (...) Sp. z o.o. złożył oświadczenie, że powód na podstawie umowy poręczenia z dnia 07 marca 2019 r. spłacił w całości na rzecz Wierzyciela należności wynikające z umów wskazanych w dokumencie stanowiącym załącznik nr 1 do potwierdzenia wypłaty kwot poręczenia.

Powyższe należności zostały, wedle treści oświadczenia, spłacone przez poręczyciela min. z tytułu umowy pożyczki nr (...) (dot. pozwanego J. B.) w kwocie 5.799,47 zł.

dowód: oświadczenie z 30 października 2020 r. z zał. – k. 50-53

W dniu 18 listopada 2020 r. powód sporządził pismo zaadresowane do pozwanego i zatytułowane „zawiadomienie o przelewie wierzytelności”.

W piśmie tym powód wskazał, że wierzytelność wynikająca z umowy (...) z dnia 26 września 2019 r. została przelana na rzecz powoda na podstawie umowy przelewu wierzytelności.

dowód: pismo z dnia 18 listopada 2020 r. – k. 55.

Powyższy stan faktyczny Sąd ustalił na podstawie powołanych dokumentów oraz ich kserokopii świadczących o istnieniu dokumentów źródłowych o tej samej treści. Ich autentyczność nie została zakwestionowana przez żadną ze stron, a Sąd nie znalazł podstaw, by czynić to z urzędu.

Sąd zważył, co następuje:

Powództwo nie zasługiwało na uwzględnienie.

W świetle zgromadzonego w sprawie materiału dowodowego nie było wątpliwości, że (...) Sp. z o.o. z/s w W. oraz pozwanego J. B. łączyła umowa pożyczki z dnia 25 września 2019 r. (k. 22-32).

Powód (...), powołując się na umowę poręczenia z dnia 07 marca 2019 r., domagał się od pozwanego zapłaty kwoty 4.372,33 zł z tytułu w/w umowy pożyczki.

Pozwany w odpowiedzi na to żądanie podniósł zarzut braku czynnej legitymacji procesowej powoda, kwestionując ważność umowy poręczenia.

Legitymacja procesowa to uprawnienie danego podmiotu do występowania w konkretnym procesie w charakterze powoda lub pozwanego. Wynika ona z powiązania tegoż podmiotu z przedmiotem procesu i stanowi przesłankę zasadności powództwa. Ujmując omawiane zagadnienie w znacznym uproszczeniu, można stwierdzić, iż w sprawie, której przedmiotem jest żądanie zapłaty, legitymacja czynna przysługuje wierzycielowi (bez względu na to, czy zgłoszone przez niego roszczenie zostanie ostatecznie ocenione przez sąd jako merytorycznie zasadne), zaś legitymacja bierna przysługuje dłużnikowi (niezależnie od tego, czy ostatecznie zostanie on zobowiązany przez sąd do spełnienia świadczenia na rzecz powoda).

Posiadanie przez każdą ze stron procesu owej szczególnej kwalifikacji warunkuje możliwość merytorycznego rozpoznania sprawy i rozstrzygnięcia przez sąd o istnieniu (względnie nieistnieniu) indywidualno – konkretnej normy prawnej przytoczonej w pozwie. Z powyższego wynika, że nieusunięty w toku postępowania brak legitymacji po którejkolwiek ze stron procesu stanowi przyczynę oddalenia powództwa, bez rozpoznania kwestii zasadności roszczenia.

Zgodnie z art. 876 § 1 kc przez umowę poręczenia poręczyciel zobowiązuje się względem wierzyciela wykonać zobowiązanie na wypadek, gdyby dłużnik zobowiązania nie wykonał. Oświadczenie poręczyciela powinno być pod rygorem nieważności złożone na piśmie (art. 876 § 2 kc).

W umowie poręczenia powinna być oznaczona zabezpieczona wierzytelność. Należy zatem określić stosunek prawny, w którego ramach powstała zabezpieczona wierzytelność, oraz strony tego stosunku. Jeżeli poręczenie dotyczy wierzytelności przyszłej, to powinien zostać określony stosunek prawny, z którego powstanie zabezpieczona wierzytelność. Ponadto należy wtedy wskazać granicę, do wysokości której poręczyciel zgadza się przyjąć na siebie odpowiedzialność za dług przyszły (art. 878 kc).

Przenosząc powyższe na grunt niniejszej sprawy, powołana przez powoda umowa z dnia 07 marca 2019 r. (k. 34-43) nie mogła per se stanowić podstawy czynnej legitymacji procesowej powoda w niniejszym postępowaniu.

W umowie tej powód nie złożył bowiem oświadczenia w rozumieniu art. 876 § 1 kc, tj. że poręcza za dług przyszły J. B. z tytułu umowy pożyczki do określonej kwoty. Powód zobowiązał się jedynie wobec (...) Sp. z o.o. do udzielenia w przyszłości poręczeń w celu zabezpieczenia ryzyka niewypłacalności kredytowej jego klientów, wynikającego z zawartych przez niego umów pożyczek (por. pkt 2.1. Umowy). Wynika to również z dalszych zapisów tejże Umowy, tj. udzielenie przez powoda poręczenia do poszczególnych pożyczek wymagało złożenia przez niego dodatkowo pisemnego oświadczenia (tzw. Potwierdzenia poręczenia) i doręczenia tego dokumentu Wierzycielowi. Z tą dopiero chwilą powód składał Wierzycielowi oświadczenie w rozumieniu art. 876 § 1 kc dotyczące konkretnych pożyczek, co koresponduje z przyjętą przez strony definicją „daty wejścia w życie poręczenia” oraz powołanymi wyżej regulacjami ustawowymi.

Zgodnie z punktem 2.3 Umowy dopiero takie poręczenie miało stanowić niezależne, nieodwołalne zobowiązanie Poręczyciela do wypłacenia Wierzycielowi kwot niespłaconych, ilekroć dana pożyczka została uznana za Pożyczkę niespłaconą.

Wobec podnoszonych przez pozwanego zarzutów, celem wykazania czynnej legitymacji procesowej powoda, nie wystarczyło załączenie do akt sprawy umowy z dnia 07 marca 2019 r., która de facto wyłącznie określała procedurę udzielenia przez powoda w przyszłości poręczeń za konkretne, dopiero mające powstać, zadłużenia klientów (...) Sp. z o.o. z tytułu udzielanych przez niego pożyczek oraz rozliczenia stron z tego tytułu (por. pkt 2.1. i n. Umowy).

W tym aspekcie wystarczy porównać datę zawarcia przez pozwanego umowy pożyczki - 25 września 2019 r. oraz datę zawarcia przez powoda z pożyczkodawcą umowy poręczenia - 07 marca 2019 r.

Powód nie przedłożył dokumentów potwierdzających, że złożył (...) Sp. z o.o. na piśmie (wymóg formalny ad solemnitatem – art. 876 § 2 kc) oświadczenie o udzieleniu poręczenia za zobowiązanie pozwanego z tytułu umowy pożyczki z dnia 25 września 2019 r. (tzw. Potwierdzenie poręczenia – pkt 2.2. Umowy).

Tylko bowiem w sytuacji, gdyby do zawarcia takiej umowy poręczenia faktycznie doszło i powód, jako poręczyciel, spłacił zobowiązanie z tytułu umowy pożyczki z dnia 25 września 2019 r. nr (...) - (...), nabyłby on spłaconą wierzytelność do wysokości dokonanej spłaty na mocy art. 518 § 1 pkt 1 kc i tym samym byłby legitymowany do występowania przeciwko pozwanemu na drogę sądową o zapłatę.

Powód jednak, jak to już wyżej zostało wskazane, nie zdołał wykazać, że spłaty pożyczki nr (...) - (...) dokonał jako poręczyciel (tj. na podstawie skutecznie nawiązanego z pożyczkodawcą w tym zakresie stosunku poręczenia) i nabył wobec pozwanego wierzytelność z tego tytułu na warunkach określonych przez ustawodawcę w art. 518 § 1 pkt 1 kc.

Wobec braku wykazania przez powoda w/w okoliczności, załączony do akt dokument z dnia 30 października 2020 r. zatytułowany „potwierdzenie wypłaty kwot poręczenia” (k. 50) nie był wystarczający do uznania czynnej legitymacji procesowej powoda w niniejszym postępowaniu.

Mianowicie, z treści zawartego w tym dokumencie oświadczenia, w żaden sposób nie wynika, że powód i (...) Sp. z o.o. zawarli umowę poręczenia dotyczącą zobowiązania pozwanego z tytułu umowy pożyczki nr (...).

W oświadczeniu tym pełnomocnik wierzyciela wskazał jedynie, że spłata nastąpiła na podstawie umowy z dnia 07 marca 2019 r. Rzeczona umowa zaś, jako to już wyżej zostało wskazane, nie mogła samoistnie skutkować nawiązaniem przez powoda i (...) Sp. z o.o. stosunku poręczenia w przedmiocie spłaty zobowiązania pozwanego z tytułu umowy pożyczki nr (...) z dnia 25 września 2019 r.

Tym samym powód, dokonując na rzecz (...) Sp. z o.o. zapłaty wskazanej w tym oświadczeniu, nie mógł nabyć w stosunku do pozwanego dochodzonej pozewem wierzytelności na mocy art. 518 § 1 pkt 1 kc. W tym aspekcie wypada dodać, że w sytuacji, gdy poręczyciel, mimo niezachowania formy pisemnej, wykona zobowiązanie, to świadczenie otrzymane przez wierzyciela należy traktować jako nienależne (art. 410 § 2 KC) i niedoszły poręczyciel może domagać się jego zwrotu. Spełnienie świadczenia przez poręczyciela nie prowadzi bowiem do konwalidacji nieważnej umowy poręczenia. (por. Komentarz Kodeks cywilny. red. prof. dr hab. Mariusz Załucki, Wyd. C.H.Beck, Legalis – Komentarz do art. 876 KC; Kodeks cywilny. Komentarz. red. prof. dr hab. Konrad Osajda, dr Witold Borysiak, Legalis - Komentarz do art. 876 KC).

Na marginesie Sąd zauważa, że powód nie był konsekwentny co do rodzaju źródła swej legitymacji. W toku niniejszego postępowania, mimo że powód legitymację tę wywodził z umowy poręczenia zawartej w dniu 7 marca 2019 r. z (...) Sp. z o.o., to jednak w poczet złożonych przez siebie dowodów załączył pismo z dnia 18 listopada 2020 r. zatytułowane „zawiadomienie o przelewie wierzytelności wraz z wezwaniem do zapłaty”, podobnie na zawiadomienie pozwanego o przelewie wierzytelności powoływał się w pozwie. Przy czym powód nie przedstawił umowy przelewu wierzytelności.

Zgodnie z art. 6 kc ciężar udowodnienia faktu spoczywa na osobie, która z faktu tego wywodzi skutki prawne. Przepis ten określa reguły dowodzenia, tj. przedmiot dowodu oraz osobę, na której spoczywa ciężar udowodnienia faktów mających istotne znaczenie dla rozstrzygnięcia sprawy. Zaznaczyć też trzeba, że przy rozpoznawaniu sprawy na podstawie przepisów kodeksu postępowania cywilnego rzeczą sądu nie jest zarządzenie dochodzeń w celu uzupełnienia lub wyjaśnienia twierdzeń stron i wykrycia środków dowodowych pozwalających na ich udowodnienie, ani też sąd nie jest zobowiązany do przeprowadzenia z urzędu dowodów zmierzających do wyjaśnienia okoliczności istotnych dla rozstrzygnięcia sprawy (art. 232 KPC). Obowiązek przedstawienia dowodów spoczywa na stronach (art. 3 KPC), a ciężar udowodnienia faktów mających dla rozstrzygnięcia sprawy istotne znaczenie (art. 227 KPC) spoczywa na stronie, która z faktów tych wywodzi skutki prawne (por. wyrok Sądu Najwyższego z 17 grudnia 1996 r., sygn. akt I CKU 45/96, publ. OSNC 1997 nr 6-7 poz. 76). To strony dysponują przedmiotem postępowania i

są w najwyższym stopniu zainteresowane jego wynikiem, wobec czego to na nich, co do zasady, ciąży obowiązek powoływania i przedstawiania sądowi wybranych przez siebie dowodów.

Zaprzeczenie dokonane przez stronę procesową powoduje, że istotne dla rozstrzygnięcia sprawy okoliczności stają się sporne i muszą być udowodnione.

Powód nie sprostął temu ciężarowi procesowemu. Jego rzeczą było wykazanie, że nabył skutecznie wierzytelność względem pozwanego, czy to na podstawie zrealizowanej umowy poręczenia, czy umowy przelewu wierzytelności. Tymczasem powód nie wykazał, że nastąpił przelew wierzytelności, nie wykazał też, że udzielił poręczenia za zobowiązanie pozwanego - nie wynika to z bynajmniej z przedłożonej przez niego umowy z dnia 7 marca 2019 r.

Skoro podniesiony przez pozwanego zarzut braku czynnej legitymacji procesowej powoda, jako najdalej idący, okazał się zasadny, powództwo nie zasługiwało na uwzględnienie. W tym okolicznościach bezprzedmiotowa była analiza kolejnych zarzutów pozwanego dotyczących klauzul abuzywnych w umowie pożyczki z dnia 25 września 2019 r.

Mając powyższe na uwadze, Sad na podstawie powołanych przepisów orzekł jak w punkcie 1. wyroku.

O kosztach postępowania Sąd orzekł w punkcie 2. wyroku zgodnie z zasadą odpowiedzialności za wynik procesu (art. 98 k.p.c.), obciążając nimi w całości powoda jako stronę przegrywającą. Koszty zastępstwa procesowego w kwocie 900 zł zostały ustalone na podstawie § 2 pkt 3 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 r. o opłatach za czynności radców prawnych.

sędzia Lidia Mierzyńska